

Sygn. akt III AUa 2154/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Maria Małek-Bujak
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2017r. w Katowicach

sprawy z odwołania (...) Spółki z o.o. w C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale zainteresowanego J. W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji odwołującej (...) Spółki z o.o. w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 6 września 2016r. sygn. akt IV U 665/16

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) Spółki z o.o. w C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2154/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 marca 2016 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że J. W., jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 7 sierpnia 2015 roku do 9 stycznia 2016 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż na podstawie druków zgłoszenia do ubezpieczenia stwierdzono, że w niżej wskazanych okresach J. W. zgłoszony został do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w charakterze pracownika: od 7 sierpnia 2015 roku do 9 stycznia 2016 roku przez (...) Sp. z o.o. z tytułu zawartej umowy zlecenia oraz od 3 sierpnia 2015 roku do 9 stycznia 2016 roku przez (...) S.A. Z ustaleń kontrolnych wynika, że pomiędzy (...) Sp. z o.o., a zainteresowanym została zawarta umowa zlecenia i z tego tytułu (...) Sp. z o.o., jako płatnik, dokonała zgłoszenia J. W. do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego w charakterze pracownika. Równocześnie wskazano, iż w dniu 2 marca 2006 roku pomiędzy (...) S.A., jako zleceniodawcą, a (...) Sp. z o.o., jako zleceniobiorcą, zawarta została umowa, której przedmiotem jest świadczenie usług przez zleceniobiorcę na rzecz zleceniodawcy, polegających na wykonywaniu czynności związanych z obsługą linii technologicznych do produkcji szkła zespolonego, z określeniem jako miejsca świadczenia usług zakładu zleceniodawcy. W tym stanie, w związku z ustaleniem, że w ramach umowy zlecenia zainteresowany faktycznie wykonywał pracę na rzecz pracodawcy (...) S.A., z którym pozostawał w stosunku pracy, to pracodawca powinien być płatnikiem składek, zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odwołaniu wniesionym do Sądu (...) Sp. z o.o. zaskarżyła powyższą decyzję, zarzucając jej:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 36 ust. 1, 2, 4 i 11, art. 38 ust. 1 i 2, art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych;
- naruszenie przepisów Konstytucji, tj. art. 7 i 51 oraz przepisów o ochronie danych osobowych, poprzez żądanie ZUS w kwestii wydania dokumentów oraz
- naruszenie przepisów art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, poprzez naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych powinien być cytowany łącznie z art. 4 ust 2a tej ustawy, który definiuje pojęcie płatnika. Zgodnie z treścią tego przepisu, za pracownika

w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie

z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy

lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy. Z kolei,

zgodnie z art. 4 ust. 2a cytowanej ustawy, płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca - w stosunku do pracowników oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku

prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. (...) Sp. z o.o. jest płatnikiem składek

na ubezpieczenie społeczne od zawartych umów zlecenia, bowiem jest jednostką organizacyjną, która pozostaje z osobami fizycznymi w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tych osób ubezpieczeniami społecznymi. Jest to

stosunek prawny uzasadniający objęcie składkami w świetle cytowanego art. 8 ust 2a,

gdyż świadcząc usługi na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...)

Sp. z o.o., de facto wykonuje je na rzecz swojego pracodawcy. Na taką okoliczność ustawa nakazuje dla potrzeb systemu ubezpieczeń społecznych traktować zleceniobiorcę jako pracownika i niewątpliwie chodzi tu o pracownika swojego zleceniodawcy. Żadna inna interpretacja nie wytrzymuje krytyki. Nie ma narzędzi, które pozwoliłyby pracodawcy

wywiązać się z obowiązków płatnika z tytułu umowy zlecenia zawartej przez pracownika z osobą trzecią. Pracodawca w szczególności

nie ma możliwości powziąć wiedzy o dodatkowym zatrudnieniu pracownika. Żądanie takich informacji od stron umowy zlecenia naruszałby ustawę o ochronie danych osobowych oraz stanowiło naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa. Ponadto żądania organu rentowego w kwestii wydania dokumentów związanych z ubezpieczeniami społecznymi za okres objęty decyzjami nie znajdują żadnej podstawy prawnej

w ramach kontroli stosunku istniejącego pomiędzy (...) Sp. z o.o.

i (...) S.A., co stanowi naruszenie art. 7 i 52 Konstytucji. Ponadto, działalnie powyższe doprowadziłyby do naruszenia tajemnicy handlowej marży, jaką pobiera (...) Sp. z o.o. z tytułu różnicy pomiędzy kosztami prowadzenia działalności, a przychodem, jaki osiąga na podstawie umowy o współpracę. Wywodząc z powyższego, spółka wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania w sprawie, jako bezprzedmiotowego, ewentualnie uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Domagał się nadto zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

O toczącym się postępowaniu (...) S.A. w (...) zawiadomiona została postanowieniem z dnia 20 czerwca 2016 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 września 2016 roku, sygn. akt IV U 665/16, Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił odwołanie oraz zasądził od (...) Sp. z o.o. w C. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji ustalił, że w dniu 2 marca 2006 roku pomiędzy (...) S.A. z siedzibą w (...) (zleceniodawca), a (...) Sp. z o.o.

w organizacji w C. (zleceniobiorca) zawarto umowę o świadczenie usług. Przedmiotem umowy było świadczenie usług przez zleceniobiorcę na rzecz zleceniodawcy, polegających na wykonywaniu czynności związanych z obsługą linii technologicznych do produkcji szkła zespolonego. Miejscem świadczenia usług ustalono zakład zleceniodawcy. Zleceniobiorca zobowiązany był do wyznaczenia koordynatora odpowiedzialnego za kontakt ze zleceniodawcą. Zleceniodawca zobowiązywał się do niezwłocznego udzielania personelowi zleceniobiorcy wszystkich informacji niezbędnych do właściwego wykonania umowy. Zleceniodawca zobowiązywał się również do udostępnienia zleceniobiorcy w niezbędnym zakresie, odpowiednich powierzchni roboczych i socjalno-sanitarnych oraz w pełni sprawnych narzędzi i maszyn, w celu zapewnienia prawidłowego wykonania usługi, a także przekazania wszelkich wiadomości i dokumentów, które są potrzebne do pewnego i odpowiedniego wykonania zlecenia. Zleceniodawca zobowiązywał się ponadto do zapewnienia odpowiedniej, zgodnej ze specyfikacją danego zakresu usług umowy odzieży roboczej osobom, skierowanym do realizacji usług przez zleceniobiorcę. Zleceniodawca miał z jednodniowym wyprzedzeniem przedstawiać zleceniobiorcy zapotrzebowanie na świadczenie usług z wyszczególnieniem stanowisk do obsługi przez zleceniobiorcę. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Jak wynika z ustaleń faktycznych, J. W. zatrudniony był

od 3 sierpnia 2015 roku do 9 stycznia 2016 roku w (...) S.A. z siedzibą

w (...) na podstawie umowy o pracę na stanowisku pomocnika operatora linii do laminowania szkła i z tego tytułu zgłoszony został do ubezpieczeń społecznych

i do ubezpieczenia zdrowotnego w charakterze pracownika. Pracę wykonywał

w zakładzie produkcyjnym w Oddziale w R.. W dniu 7 sierpnia 2015 roku J. W. zawarł jako zleceniobiorca umowę zlecenia z (...)

Sp. z o.o. w C. jako zleceniodawcą. W związku z zawarciem umowy, został zgłoszony od 7 sierpnia 2015 roku do 9 stycznia 2016 roku do ubezpieczeń społecznych oraz do ubezpieczenia zdrowotnego w charakterze pracownika przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C., która jako płatnik rozliczała i opłacała składki z tego tytułu.

Prace w ramach w/w umowy zlecenia świadczone były na rzecz (...) S.A.

Powołując treść regulacji art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wskazując na stanowisko judykatury, Sąd Okręgowy stwierdził, że bezsporną okolicznością jest, iż zainteresowany w ramach zawartej z odwołującą spółką umowy zlecenia, wykonywał pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. spółki (...). Wykonywanie pracy na terenie zakładów produkcyjnych (...) wynika z samej umowy z dnia 2 marca 2006 roku zawartej między spółkami. Nie ulega zatem najmniejszej wątpliwości, że zainteresowany w związku z realizacją umowy zawartej z odwołującą spółką, co odbywało się na rzecz pracodawcy (...) G.,

na gruncie ubezpieczeń społecznych musi być traktowany jako pracownik tej ostatniej spółki. Poglądy odnośnie takiego właśnie rozumienia art. 8 ust. 2a są obecnie jednolite i takie też były w dacie podpisywania przedmiotowych umów przez odwołującego

z zainteresowanym. W związku z powyższym, odwołujący zawierając takiego rodzaju umowę, musiał się liczyć również i z tym, że może dojść do konieczności ujawnienia wysokości podstawy wymiaru składek z tytułu zawartych umów zlecenia. Jest to bowiem szczególna regulacja mająca zapobiegać części negatywnych konsekwencji zatrudniania pracowników przez inne podmioty faktycznie w celu bezpośrednio związanym z prowadzeniem działalności przez tego pracodawcę. Zgodnie zaś z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia

lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło. Odpowiednie odczytanie przepisu art. 18 ust. 1a ustawy, a zatem prawidłowe zidentyfikowanie podmiotu - płatnika zobowiązanego przepisami ustawy systemowej, winno przebiegać w ścisłej relacji do bezpośrednio wyżej wymienionych przepisów, a ma to o tyle istotne znaczenie, że jego pośrednim efektem będzie wyeliminowanie wszelkich wątpliwości dotyczących tego, czy pracodawca uprawniony jest do żądania, a pracownik - w rozumieniu art. 8 ust. 2a - zobowiązany do udzielenia odpowiednich informacji w przedmiocie wysokości osiąganego przychodu z tytułu umowy zlecenia zawartej przez niego z osobą trzecią. Przepis art. 18 ust. 1a ustawy systemowej ustanawia swoistego rodzaju legitymację dla pracodawcy, tj. uprawnienie do żądania danych potrzebnych do prawidłowego wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, ponieważ prawidłowe

i terminowe naliczanie składek jest obowiązkiem ustawowym pracodawcy - płatnika składek.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę, że zagadnieniem dotyczącym trudności w pozyskiwaniu przez pracodawcę wiedzy o wysokości przychodu pracownika

z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią dla ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zajmował się Sąd Najwyższy w wyroku z 18 października 2011 roku (sygn. III UK 22/11, OSNP 2012/21-22/266). Odwołując się do uzasadnienia uchwały z dnia 2 września 2009 roku, w sprawie sygn.

II UZP 6/09, Sąd Najwyższy podkreślał, że skoro, stosownie do art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, przychód z tytułu umowy o pracę (także zawartej z osobą trzecią) jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy,

to pracodawca może dokonać potrącenia ze środków pracownika uzyskanych u niego. Zdaniem Sądu Najwyższego, nieuzasadnione są wątpliwości w kwestii możliwości naruszenia przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2002 roku, nr 101, poz. 926 ze zm.), art. 51 ust. 1 Konstytucji RP, czy przepisów art. 23 i 24 k.c. traktujących o obrazie dóbr osobistych wskutek zasięgnięcia przez pracodawcę informacji o przychodach uzyskiwanych

przez pracownika w okolicznościach określonych przepisem art. 8 ust. 2a u.s.u.s. Uzasadnienie wyroku zawiera szczegółowy wywód Sądu Najwyższego w tym zakresie z przytoczeniem szeregu orzeczeń tego Sądu oraz fragmentów ich uzasadnień.

W konkluzji, Sąd Najwyższy wskazał, że z przytoczonych fragmentów uzasadnień cytowanych orzeczeń jednoznacznie wynika, że nie można kwalifikować, jako naruszenia konstytucyjnych gwarancji w zakresie ochrony danych osobowych oraz obrazu dóbr osobistych sytuacji zasięgnięcia wiedzy o przychodach pracownika

dla realizacji ustawowych obowiązków podmiotu zwracającego się o takie informacje (w tym przypadku - obowiązków płatnika składek, określonych w przepisach ustawy systemowej). Zdaniem Sądu Najwyższego, pracodawca ma prawo domagania się tego rodzaju informacji przede wszystkim od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy. Funkcjonowanie tego stosunku wiąże się między innymi ze spełnieniem przez płatnika nałożonych nań przez ustawodawcę zadań w zakresie obliczania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia pracownika, także pracownika, o jakim mowa w art. 8 ust. 2a u.s.u.s.

W konsekwencji, uznając zaskarżoną decyzję za prawidłową, Sąd I instancji, na podstawie wyżej powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie (...) Sp. z o.o.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 4 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od wyroku wniosła odwołująca (...) Sp. z o.o. w C..

Apelująca, zaskarżając wyrok w całości, zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 8 ust. 2a w zw. z art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ich niewłaściwą wykładnię, prowadzącą do przyjęcia, że płatnikiem składek jest macierzysty pracodawca pracownika wykonującego na zlecenie podmiotu trzeciego pracę na rzecz tego pracodawcy, w sytuacji, gdy prawidłowa interpretacja w/w przepisów prowadzi do wniosku, że płatnikiem składek w tej sytuacji powinien być zleceniodawca;

2. naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 18 ust. 1a w/w ustawy, poprzez jego niewłaściwą wykładnię, tj. poprzez przyjęcie, że przepis ten statuuje legitymacją dla pracodawcy do żądania od pracownika informacji m.in. o umowach zlecenia zawartych przez tego pracownika z podmiotami trzecimi, w sytuacji, gdy z przepisu tego wnioski takie nie wynikają nawet w sposób pośredni.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelująca wniosła o zmianę skarżonego wyroku, poprzez uchylenie decyzji ZUS z dnia 25 marca 2016 roku, nr (...) i umorzenie postępowania w sprawie, jako bezprzedmiotowego oraz o zasądzenie kosztów postępowania za I i II instancję.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 8 ust. 2a w zw. z art. 4 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skarżąca podniosła, że (...), jako jednostka organizacyjna, pozostająca z osobami fizycznymi w stosunku prawnym umowy zlecenia, winna być uznana za płatnika składek na ubezpieczenie społeczne od tych umów zlecenia, jako jednostka organizacyjna, która pozostaje z osobami fizycznymi w stosunku prawnym, uzasadniającym objęcie tych osób ubezpieczeniami społecznymi.

Apelująca zarzuciła również, że zleceniodawca nie ma prawnego obowiązku przekazywania informacji pracodawcy, że zatrudnia na podstawie umowy zlecenia czyjegoś pracownika. Co więcej, przekazanie takiej informacji naruszałoby ustawę

o ochronie danych osobowych, która na taką okoliczność nie przewiduje żadnego odstępstwa od obowiązku zachowania tajemnicy. Tym bardziej, przekazanie informacji o wymiarze podstawy składki na ubezpieczenie społeczne stanowiłoby naruszenie tajemnicy wynagrodzenia zleceniobiorcy. Nie sposób także odnaleźć w obowiązujących przepisach podstawy prawnej, która obligowałaby pracowników

do udostępniania swojemu pracodawcy danych o dodatkowych umowach zawartych przez nich w czasie pozostawania w stosunku pracy oraz wysokości wynagrodzenia osiąganego przez nich na podstawie tychże umów. W świetle przepisów Kodeksu pracy, pracodawca nie ma prawa żądać od pracowników tego rodzaju danych.

Według apelującej, przyjęcie stanowiska prezentowanego przez Sąd, prowadzi do wniosku, że na pracodawcy spoczywa obowiązek ponoszenia kosztów zatrudnienia jego pracownika przez osobą trzecią na podstawie umowy zlecenia. Ponadto, nałożenie na pracodawcę obowiązku odprowadzenia składek z umów zlecenia zawartych przez jego pracowników z innymi podmiotami, naruszałoby prawną zasadę demokratycznego państwa prawnego, wyrażoną w pierwszych artykułach Konstytucji. W ocenie skarżącej, bezzasadne żądania ZUS w kwestii wydania dokumentów, stanowią naruszenie art. 7 i art. 51 Konstytucji, bowiem ZUS, mimo, że występuje jako administrator danych oraz organ administracji publicznej upoważniony do kontroli, jest obowiązany do działania w granicach prawa. W przypadku (...) Sp. z o.o., umowa o współpracę z (...) S.A. dotyczy wykonywania usług i nie ma znaczenia, kto powyższe usługi będzie wykonywać i na podstawie jakiego stosunku pracy. Część powyższych usług, jak wynika z przeprowadzonej kontroli, jest wykonywana na podstawie stosunku pracy (koordynatorzy), część na podstawie umów zlecenia.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, skarżąca podniosła, że powyższy przepis stanowi jedynie, iż do podstawy wymiaru składek ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a uwzględnia się również przychód

z tytułu m.in. umowy zlecenia. Zdaniem apelującej, nie sposób z tego przepisu wywodzić tak dalece idące wnioski, jak to czyni Sąd I instancji, tj. jakoby z przepisu tego wynikało uprawnienie dla pracodawcy do żądania od pracownika informacji dotyczących umów zlecenia, zawieranych przez tego pracownika z podmiotami trzecimi.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy, podzielając stanowisko Sądu I instancji, wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zakwestionowania orzeczenia Sądu I instancji, który przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe i na jego podstawie wywiódł trafne wnioski.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy istotą sporu pozostawało rozstrzygnięcie, czy zainteresowany pracownik (...) S.A. w (...) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu, jako pracownik z tytułu umów zlecenia zawartych ze spółką (...) Sp. z o.o. w C..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, bezzasadny jest podniesiony przez apelującą zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 j.t.), zgodnie z którym za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu Okręgowego, iż w stanie faktycznym niniejszej sprawy uzasadnione jest przyjęcie, iż zainteresowany w ramach zawartych ze skarżącą (...) Sp. z o.o. w C. umów cywilnoprawnych, wykonywał pracę „na rzecz” zainteresowanej (...) S.A. w (...), w rozumieniu cytowanego wyżej przepisu.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 2 września 2009 roku, sygn. akt II UZP 6/09 (OSNP 2010, nr 3-4, poz.46), a Sąd Apelacyjny pogląd ten w całej rozciągłości podziela, wskazany przepis rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub z inną osobą.

Podkreślić należy, że na gruncie ubezpieczeń społecznych (art. 8 ust. 2a) pojęcie pracownika obejmuje z jednej strony osoby związane umową cywilnoprawną ze swoim pracodawcą, a z drugiej strony także osoby, które świadczą pracę na rzecz swego pracodawcy, chociażby formalnie były związane umową zlecenia z osobą trzecią. Ustawodawca wyraźnie rozróżnia sytuacje, gdzie występuje świadczenie pracy na rzecz pracodawcy w sensie podmiotowym (zawarcie umowy z pracodawcą) oraz w sensie przedmiotowym (wykonywanie w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem pracy na rzecz pracodawcy, z którym osoba pozostaje w stosunku pracy).

Podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym tak, jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W związku z tym, osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych.

Podkreślić należy, że określone w omawianym art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dwie sytuacje faktyczne, w których może znaleźć się osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy), mają równorzędny charakter. Oznacza to, że skutki prawne wynikające z realizacji takich umów muszą być takie same, tzn., że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak w ramach stosunku pracy łączącego pracownika z pracodawcą. Żaden z przepisów ustawy systemowej nie daje też podstaw - jak chciałby to czynić apelujący - do zróżnicowania sytuacji faktycznych, o których mowa w art. 8 ust. 2a i przyjęcia, że w przypadku wykonywania pracy na podstawie wymienionych w przepisie tym umów cywilnoprawnych, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, należy uważać taką osobę za pracownika podmiotu, z którym łączy ją stosunek pracy, a w przypadku wykonywania pracy na podstawie tych umów przez osobę, która umowy takie zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, należy uważać taką osobę za pracownika podmiotu, z którym łączy ją stosunek cywilnoprawny (pracownika osoby trzeciej).

W świetle powołanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 roku, przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Użyty w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot „działać na rzecz” użyty został

w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjąś rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu

jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy”

(art. 734 i nast. k.c.). W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, zwrot ten opisuje zatem sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania

za pracownika. Podkreślić należy, że hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8

ust. 2a ustawy systemowej, objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów, jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę

na rzecz pracodawcy (zleceniobiorcy itp.) w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą i inną w rozumieniu prawa cywilnego) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku, to w istocie pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu

na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, na użytek niniejszej sprawy wystarcza stwierdzenie, że zastosowany w treści przepisu zwrot: „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy”, oznacza, iż praca ta wykonywana jest w przebiegu realizacji stosunku prawnego łączącego owego pracodawcę z podmiotem będącym - dla wymienionego pracownika - zleceniodawcą lub zamawiającym dzieło.

Potwierdzeniem przedstawionej wyżej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest także unormowanie zawarte w art. 18 ust. 1a tejże ustawy, dotyczące sposobu ustalania podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (a poprzez jej art. 20 ust. 1 i art. 22 - ubezpieczenia: chorobowe i wypadkowe), zgodnie z którym w przypadku ubezpieczonych, o których mowa

w art. 8 ust. 2a (a zatem wszystkich tam wymienionych, a nie tylko dających się zakwalifikować do pierwszej opisanej w nim sytuacji), w podstawie wymiaru składek uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia

lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

Powołany art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi jednocześnie potwierdzenie takiej wykładni jej art. 8 ust. 2a, zgodnie z którą w każdej

z dwóch sytuacji określonych w tym przepisie wymienioną tam osobę należy uważać za pracownika podmiotu, z którym związana jest ona stosunkiem pracy.

Dla każdej z takich osób jest bowiem ustalana jedna podstawa wymiaru składek, która również, a zatem dodatkowo, tzn. ponad przychód ze stosunku pracy, uwzględniać musi przychód z określonych w art. 8 ust. 2a umów cywilnoprawnych.

Ponadto, skoro zgodnie z omawianym art. 8 ust. 2a, osobę, o której mowa

w tym przepisie, uważa się za pracownika w rozumieniu ustawy, to przyjąć należy,

że płatnikiem składek w stosunku do niej jest wyłącznie pracodawca. Wskazuje

na to bowiem uregulowanie art. 4 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,

które dla pracowników nie przewiduje innego płatnika (por. wskazywana już uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 roku, II UZP 6/09). Konstrukcja art. 4

pkt 2a tej samej ustawy nie pozwala zresztą na odmienną interpretację tego przepisu. Płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu umowy zlecenia (świadczenia usług) jest pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach

tej umowy zawartej z osobą trzecią (tak: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 roku, sygn. akt II UZP 6/09, Lex nr 514221 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 roku, sygn. akt I UK 259/09, Lex nr 585727, z dnia 18 października 2011 roku, sygn. akt III UK 22/11, OSNP 2012, Nr 21-22, poz. 266).

Zatem, to spółka (...) S.A. w (...) jest z mocy art. 4 pkt 2a ustawy systemowej płatnikiem składek dla wszystkich pracowników w rozumieniu tego aktu, a zatem także dla tych, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a, w tym także dla pracowników pozostających z nim w stosunku pracy i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią.

Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 października 2011 roku, sygn. akt III UK 22/11 (OSNP 2012r., Nr 21-22, poz. 266), zgodnie z którym, pracodawca ma prawo domagania się informacji o przychodach pracownika dla realizacji ustawowych obowiązków podmiotu zwracającego się o takie informacje (w tym przypadku - obowiązków płatnika składek, określonych w przepisach ustawy systemowej) przede wszystkim od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy. Funkcjonowanie tego stosunku wiąże się między innymi ze spełnieniem przez płatnika nałożonych nań przez ustawodawcę zadań w zakresie obliczania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia pracownika, także pracownika, o jakim mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Zasadnym jest przypomnienie także stanowiska Sądu Najwyższego, zajętego w uzasadnieniu uchwały składu 7 sędziów z dnia 16 lipca 2003 roku, sygn.

I PZP 28/093 (OSNPC 1994r. Nr 1, poz. 2), zgodnie z którym pracownik ma „prawo do milczenia” w zakresie treści jego stosunku pracy, obejmującej wysokość wynagrodzenia. Nie zawsze będzie to jednak oznaczało zakaz ujawniania tego wynagrodzenia przez drugą stronę stosunku obligacyjnego, tj. pracodawcę, ze względu na zakaz naruszenia dóbr osobistych pracownika. Będzie tak tylko wówczas, gdy taką informację należałoby zaliczyć do „sfery prywatności” pracownika. Możliwe to będzie dopiero po przeanalizowaniu całokształtu wyżej wymienionych stosunków społecznych i gospodarczych, zwyczajów i zasad współżycia. W szczególności, będzie tak wtedy, gdy pracownik w sposób wyraźny, z przyczyn uzasadnionych, sprzeciwi się ujawnianiu osobom trzecim wysokości jego wynagrodzenia za pracę lub w sytuacji, gdy informacja taka wkraczałaby w „sferę intymności” pracownika. Z tym ostatnim wypadkiem mielibyśmy do czynienia w sytuacji, gdyby informacja o wysokości wynagrodzenia pracownika dotyczyła jego życia prywatnego, np. ujawniała dokonanie potrąceń należności alimentacyjnych. Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia

8 maja 2002 roku, sygn. I PKN 267/01 (OSNP 2004 Nr 6, poz. 99) wyrażono pogląd, zgodnie z którym, pracodawca nie narusza dóbr osobistych pracownika (art. 23 k.c., art. 47 i art. 51 Konstytucji RP), zobowiązując go zgodnie z postanowieniami regulaminu zapomogi z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych do złożenia zaświadczenia o zarobkach uzyskiwanych u drugiego pracodawcy.

W świetle dokonanej wykładni i interpretacji przepisów prawa materialnego oraz analizy stanu faktycznego w niniejszej sprawie, Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy, wydając zaskarżone rozstrzygnięcie, dokonał prawidłowej oceny charakteru umów łączących strony oraz wynikających z takiej oceny skutków prawnych, a dokonane przez ten Sąd ustalenia oraz ich ocena odpowiadają zarówno treści, jak i celowi przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd II instancji po myśli art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono

z mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 roku, poz. 1804 j.t.).

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR